

نام و نام خانوادگی: .....
مقطع و رشته: دهم انسانی
نام پدر: .....
شماره داوطلب: .....
تعداد صفحه سؤال: ۲ صفحه

جمهوری اسلامی ایران
اداره ی کل آموزش و پرورش شهر تهران
اداره ی آموزش و پرورش شهر تهران منطقه ۱۲ تهران
دبیرستان غیردولتی پسرانه سرای دانش واحد حافظ
آزمون پایان ترم نوبت اول سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸

نام درس: علوم و فنون ادبی ۱
نام دبیر: محمد نورانی
ساعت امتحان: ۰۰ : ۰۸ : صبح / عصر
مدت امتحان: ۷۰ دقیقه

نمره به عدد:		نمره به حروف:		نمره به عدد:		نمره به حروف:													
نام دبیر:		تاریخ و امضاء:		نام دبیر:		تاریخ و امضاء:													
نام مهر و امضاء مدیر																			
ردیف	سؤالات						ردیف												
۱	عبارات زیر را با کلمات مناسب تکمیل نمایید. (هر مورد ۰/۲۵) الف) هر چیزی ذهن ما را به ..... در آورد، متن است. ب) ..... نخستین گام موثر در رویارویی متن منظوم است. ج) اساسی ترین عامل پیدایی شعر ..... است. د) واج آرای ..... از ..... محسوس تر است. ه) آثار برجای مانده زبان فارسی باستان ، فرمان ها و نامه های شاهان هخامنشی است که به خط ..... نوشته شده است. و) در زبان فارسی ..... واج وجود دارد. ز) در زمان سامانیان ، ..... عمده ترین مرکز فرهنگی به شمار می آمد.						۲												
۲	تعیین کنید کدام یک از موارد زیر صحیح و کدام غلط است . الف) استشمام عطر گل ها، یک متن به شمار می آید. ص غ □ ب) منظومه " درخت آسوریک " اصل پهلوی دارد. ص غ □						۰/۵												
۳	گزینه مناسب را انتخاب کنید. الف) کدام گزینه از انواع شعر فارسی در قرن های چهارم و اوایل قرن پنجم نبود؟ حماسی □ تعلیمی □ غنایی □ ب) نویسنده کتاب " تاریخ الرُّسل و الملوك " از کیست؟ ابوعلی بلعمی □ محمد جریر طبری □ منصور بن نوح سامانی □						۰/۵												
۴	به سوالات زیر پاسخ کوتاه دهید. الف) زبان های ایرانی میانه به چند گروه تقسیم می شوند؟ ب) چرا به زبان فارسی نو ، " فارسی دری " هم گفته می شود؟						۱												
۵	نوع لحن و خوانش ابیات زیر را بنویسید. الف) بوی گل و بانگ مرغ برخاست هنگام نشاط و روز صحراست ب) دلم دربند تنهایی بفرسود چو بلبل در قفس روز بهاران						۱												
۶	واج " و " در کدام یک از واژه های داده شده مصوّت است ؟ الف) صورت □ ب) روانه □						۰/۵												
۷	برای کاربردهای گوناگون (صامت و مصوّت) هریک از واج های زیر، نمونه هایی بنویسید. "ی" صامت: مصوّت:						۱												
۸	جدول زیر را کامل کنید. <table><tr><th>کلمه</th><th>هجا</th><th>واج</th></tr><tr><td>گُل</td><td></td><td></td></tr><tr><td>خواهش</td><td></td><td></td></tr><tr><td>آرام</td><td></td><td></td></tr></table>						کلمه	هجا	واج	گُل			خواهش			آرام			۱
کلمه	هجا	واج																	
گُل																			
خواهش																			
آرام																			
صفحه ۱ از ۲																			

ردیف	سؤالات	نمره
۹	نوع هجاهای واژه‌های «آسمانی» و «جوانمردی» را بنویسید. آسمانی: جوانمردی:	۱
۱۰	در مصراع «نه من ز بی عملی در جهان ملولم و بس ملالت علما هم ز علم بی عمل است» نمونه «واج آرای» را بیابید.	۰/۵
۱۱	در بیت "در دل چگونه یاد تو می‌میرد یاد تو یاد عشق نخستین است" نمونه «واژه آرای» را بیابید.	۰/۵
۱۲	انواع سجع را در عبارت‌های زیر پیدا کنید. الف) توانگری به هنر است نه به مال، و بزرگی به عقل است نه به سال..... ب) سرّ عشق، نهفتنی است نه گفتنی..... ج: مُلک بی دین باطل است و دین بی ملک ضایع.....	۱/۵
۱۳	نوع سجع دو واژه زیر را بنویسید و به جای واژه دوم، واژه‌ای بگذارید که بالاترین ارزش موسیقایی را در میان سجع‌ها داشته باشد. ..... ساز ..... شیراز	۱
۱۴	نمونه زیر را از نظر ویژگی‌های قلمرو زبانی بررسی کنید (سه مورد) آلا یا خیمگی، خیمه فروهل که پیشاهنگ، بیرون شد ز منزل تبیره زن بزد، طبل نخستین شتربانان هم ببنندن محمل نماز شام نزدیک است و امشب مه و خورشید را بینم مقابل ولیکن ماه دارد قصد بالا فروشد آفتاب از کوه بابل	۱/۵
۱۵	اشعار زیر را از نظر قلمرو ادبی بررسی کنید. (۳ مورد) الف) هر که زین گلشن، لبی خندان ترا ز گل بایدهش ب) خُردهای از مال دنیا در بساط هر که هست پ) هر که می‌خواهد که از سنجیده گفتاران شود ت) صبر بر جور فلک کن تا برآیی روسفید ث) قطره آبی که دارد در نظر گوهر شدن خاطری فارغ ز عالم چون توکل بایدهش جبهه وا کرده ای پیوسته چون گل بایدهش بر زبان، بندگان از تأمل بایدهش دانه چون در آسیا افتد تحمل بایدهش از کنار ابر، تا دریا تنزل بایدهش	۱/۵
۱۶	نمونه زیر را از نظر ویژگی‌های قلمرو فکری بررسی کنید. آب را گل نکنیم در فرودست انگار، کفتری می‌خورد آب یا که در بیشه دور، سیره‌ای پُر می‌شوید یا در آبادی، کوزه‌ای پُر می‌گردد آب را گل نکنیم	۱
۱۷	دو مورد از نکات فکری و ادبی متن زیر را شناسایی کرده و بنویسید. «روزی شخصی پیش بهلول بی ادبی نمود. بهلول او را ملامت کرد که چرا شرط ادب به جا نیاوردی؟ او گفت: چه کنم؟ آب و گل مرا چنین سرشته اند. گفت: آب و گل تو را نیکو سرشته اند، اما لگد کم خورده است!» ۱- ادبی: ۲- فکری:	۲
صفحه ۲ از ۲		

اداره ی کل آموزش و پرورش شهر تهران
اداره ی آموزش و پرورش شهر تهران منطقه ۱۲ تهران
دبیرستان غیر دولتی پسرانه سرای دانش واحد حافظ

کلید سؤالات پایان ترم نوبت اول سال تحصیلی ۹۸-۹۹

نام درس: علوم و فنون ادبی ۱
نام دبیر: محمد نورانی
ساعت امتحان: ۰۸:۰۰ صبح / عصر
مدت امتحان: ۷۰ دقیقه

ردیف	راهنمای تصحیح	محل مهر یا امضاء مدیر												
۱	الف) پویایی ه) میخی ب) خوانش یا خواندن دقیق متن و) ۲۹ ج) عاطفه ز) بخارا د) صامت از مصوت													
۲	الف) صحیح ب) غلط													
۳	الف) تعلیمی ب) محمد جریر طبری													
۴	الف) پارتی و پهلوی ب) زبان درباری ساسانیان ، زبان محاوره و مکاتبه مقامات دولتی بوده است.													
۵	الف) شاد و با نشاط ب) غم و اندوه													
۶	الف													
۷	"ی" صامت : یلدا مصوت : سینی													
۸	<table border="1"> <thead> <tr> <th>کلمه</th><th>هجا</th><th>واج</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>گل</td><td>گل</td><td>گ / ا / ل</td></tr> <tr> <td>خواهش</td><td>خا / هِش</td><td>خ / ا / ه / ا / ش</td></tr> <tr> <td>آرام</td><td>آ / رام</td><td>اُ / ا / ر / ا / م</td></tr> </tbody> </table>	کلمه	هجا	واج	گل	گل	گ / ا / ل	خواهش	خا / هِش	خ / ا / ه / ا / ش	آرام	آ / رام	اُ / ا / ر / ا / م	
کلمه	هجا	واج												
گل	گل	گ / ا / ل												
خواهش	خا / هِش	خ / ا / ه / ا / ش												
آرام	آ / رام	اُ / ا / ر / ا / م												
۹	آسمانی : آ / س / ما / نی ۰/۲۵ جوانمردی : ج / وان / مَر / دی ۰/۲۵ - - - - - u ۰/۲۵													
۱۰	م و ل													
۱۱	یاد													
۱۲	الف) متوازی ب) مطرف ج) متوازن													
۱۳	مطرف / ناز (یا هر واژه دیگر)													
۱۴	۱- ساخت تاریخی افعال ۲- بکارگیری مآثره‌های ترکیبی ۳- کاربرد اصطلاحات علمی ۴- سادگی و کوتاهی جملات ۵- ساده بودن زبان ۶- کاربرد واژگان مهجور (۳ مورد کافیس)													
۱۵	خاطری فارغ ز عالم چون توکل بایش : تشبیه خُرد های از مال دنیا و جبهه و کرده ای و تا برآیی روسفید : کنایه قطره آبی که دارد در نظر گوهر شدن : تشخیص آب و ابر دریا و قطره: مراعات نظیر													
۱۶	زندگی را با ارزش بیندازید ، و با چیزهای آلوده و فاسد آن را آلوده نکنیم ، زیرا انسان هایی وجود دارند که زندگی ر دوست دارند یا دعوت به آشتی و صلح با طبیعت													

۱۷	۱ - ادبی: تضاد: آب و گل و ادب و بی ادبی یا تمثیل برای تربیت صحیح یا کنایه : لگد کم خورده است یا مراعات نظیر: آب و گل و سرشتن (فقط یک مورد) ۲ - فکری : تعلیمی یا اشاره به سرشت نیکوی انسان توجه به تربیت صحیح (یک مورد)
جمع بارم : ۲۰ نمره	نام و نام خانوادگی مصحح : محمد نورانی امضاء: